

פרפראות למגילה

מרבני תימן בדור האחרון – מוהר"ר יחיא אלשיך זצ"ל, מוהר"ר חיים כסאר זצ"ל ומוהר"ר יוסף צובירי זצ"ל מתוך מגילת אסתר "שלום ואמת" שיצאה לאור על ידי מכון מראה בשנת ה'תשס"ו באדיבות ידידנו הרב צפניה שרעבי הי"ו

לא מאסתי ולא געלתי לכולם

ותקנו אנשי כנסת הגדולה שבחוץ לארץ יקראו אותה כמו ארץ ישראל וכו' וראיה לזה, ממה דאיתה התם, בתחלה קבעוה בשושן, ולבסוף בכל העולם כולו ע"כ. והטעם לזה, הואיל ואותו רשע ביקש להשמיד את שונאי ישראל, ועשה לנו הקב"ה נס וביטל הגזירה, ופדה אותנו מכף אויבנו, והוציאנו מאפילה לאורה שהשאיר לנו נפשותינו, אז מחוייבים אנו לעשות פורים בכל מקום שהוא, כדי שזכור, שאלולי הנס שעשה עמנו, לא היינו ח"ו קיימים בעולם, וכן בכל דור ודור, עושה עמנו כמה ניסים עד לאין תכלית, וכמו שאמרו שם, לא מאסתי בימי כשדים, שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתי בימי יונים, שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיהו כהן גדול, לכולתם בימי המן, שהעמדתי להם מרדכי ואסתר, להפך בריתי איתם בימי פרסיים, שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי הדורות, כי אני ה' אלהיהם לעתיד לבוא, שאין אומה ולשון שולטת בהם עכ"ל.

(מוה"ר חיים כסאר, שם טוב הל' מגילה פ"א הל' ד')

סדר הברכות

ומברך קודם קריאתה בלילה שלש ברכות וכו' רבינו ז"ל סידרן כדרך שסידרום שם בגמ' (מגילה דף כ"א ע"ב) וכך היא נוסחת הגאונים ז"ל, ונראה טעמא דהקדימו שעשה ניסים לשהחיינו כאן וגבי חנוכה וכמו שיתבאר לפנינו בעז"ה, ולא אמרינן דתיקדם שהחיינו דהויא ליה תדיר ותדיר קודם, משום דברכת שעל הניסים שייכא ג"כ לברכה ראשונה, דהדלקת חנוכה הוא עיקר פרסום הנס, דאי לאו האי טעמא, הוה מקדימין ברכת הזמן לברכת שעל הניסים. ותימה על הטור ז"ל (בסי' תרצ"ג) שהקדים ברכת הזמן לברכת שעל הניסים. ונראה שסובר, דמה שסידרה אותן הגמ' כך, לאו דוקא, אבל הגאונים ורבינו ז"ל סוברים בדוקא הוא, וכמו שכתבתי טעמא בסמוך וכך עמא דבר.

(מוה"ר חיים כסאר, שם טוב הל' מגילה פ"א הל' ג')

ויתלו את המן

מדר דר. יש רמז לחודש אדר שהמן נתלה ואבד בו, מן הפסוק מלחמה לה' בעמלק מ"דר דר" אף על פי שהם חסרים אל"ף.

(מוה"ר יחיא אלשיך, צדיק באמונתו יחיא פ' בשלח עמ' 85)

פסוקי הגאולה

המנהג פשוט ומפורסם בתימן בקריאת המגילה שכל הקהל חוזרים לומר אחרי החזן יחד בקול רם כל פסוק ופסוק מחמשת הפסוקים הללו, איש יהודי, ויתלו את המן, ומרדכי יצא מלפני המלך, ליהודים היתה אורה, כי מרדכי היהודי.

ועוד [אפשר לומר] דבחמשה פסוקים הללו נכלל כל ענין הנס ויש קשר ביניהם לענין שלם, דלאחר שהזכרנו את הצדיק באמרנו איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי, על דרך זכר צדיק לברכה (משלי י', ז'), או מפרסמים באמרנו ויתלו את המן, לומר ראו מה עלתה לו, דבסיבת שנאתו למרדכי הצדיק על דרך צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו (תהלים ל"ז, ל"ב), נענש עונש מר, כי כלתה אליו הרעה מאת המלך לתלותו על אותו העץ אשר הכין למרדכי, על דרך תמותת רשע רעה ושונאי צדיק יאשמו (שם ל"ד, כ"ב), וכיון שאחרי תליית הרשע על העץ אשר הכין, הורמה קרן מרדכי הצדיק מאת המלך, על כן אומרים אחריו ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, על דרך אדם רשע יכין וצדיק ילבש (איוב כ"ז, י"ז), ובהיות שע"י הרמת קרן מרדכי בלבוש מלכות, רמה קרנם של כל ישראל, על כן אומרים אחריו ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. ומדוע שייכא שמחה זו לכל היהודים והרי כל היקר הזה נעשה למרדכי לבדו, הטעם מפורש בפסוק אחרון שאומרים אחריו, כי מרדכי היהודי משנה למלך וכו' וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו, דכיון שלבש בגדי מלכות להיות משנה למלך, הרי זה גדולה ליהודים שממנה תצמח תועלת לטובתם בהיותו דורש טוב לעמו. ונמצא דחמשה פסוקים הללו כולם מקשה אחת שבהם נכלל כל ענין הנס בקצרה, על כן בחרו בהם דוקא לאמרם בקול רם כדי לפרסם הנס ברבים בהוד והדר.

(מוה"ר יוסף צובירי, ויצבור יוסף בר ח"ג פכ"ו סי' ד')

ומתנות לאביונים

מדרכי ואסתר כתבו המגילה ראשונה ולא כתבו בה ומתנות לאביונים, שכן כתוב על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות, וסוף הפסוק ומשלוח מנות איש לרעהו (ט', י"ט) ולא כתוב יותר. ואמרו רבותינו ז"ל שנתגדו האביונים ואמרו דיינו בחגים שיש לנו, אין לנו כסף להוציא עוד הוצאות. ובכן חזר מדרכי וכתב מגלה אחרת שנא' ויכתוב מדרכי את הדברים וכו' לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים (ט', כ'). ואין בפסוק זה שתי המלים האלו יום טוב, כנראה שחשבו לעשות אותו יום טוב וסוף סוף עשו אותו יום משתה ושמחה בצרוף ומשלוח מנות איש לרעהו והוסיפו בו ומתנות לאביונים.

והנה בפסוק ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומדרכי היהודי את כל תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית (ט', כ"ט). הרי מפורש שכתבו המגילה השניה והוסיפו בה ומתנות לאביונים. הקדים כאן אסתר למדרכי מפני שהממשלה בידה ויכולה להעניש מי שיבטל את הפורים, וזהו את כל תקף שפירשו לפי הפשט עונש למי שמבטל הפורים וק"ל.

(מוה"ר יחיא אלשיך, צדיק באמונתו יחיא אסתר עמ' 94)

וזכרם לא יסוף מזרעם

כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל וכו' ירושלמי בפ"ק דמגילה. ומפרש רבינו ז"ל הלשון דהתם כפשוטו, [ובהשגות שם א"א לא יבטל דבר מכל הספרים שאין ספר שאין בו למוד. אבל כך אמרו אפילו יבטלו שאר ספרים מלקרות בהם מגילה לא תבטל מלקרותה בצבור, עכ"ל] וראיתי ג"כ להעתיק פה פי' עץ יוסף ז"ל שפירש דברי הירושלמי קרוב לזה וז"ל: הנביאים והכתובים עתידין ליבטל, דכל הנביאים לא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, וכולן לא באו אלא להוכיח את ישראל על שמירת התורה, ולפרש סתומותיה, הלכך לעתיד שאין צריכין תוכחה, כי כולן ידעו את ה', אין צריך לנביאים וכתובים, ואפי' ספר יהושע שהוא ערכה של א"י ג"כ, לא יצטרך לעתיד, דחלוקת א"י תיכתב לעתיד כפי חלוקתם אז, שאינה כחלוקה ראשונה, ואע"פ שיש כמה סתרי תורה וסודות התורה בנביאים וכתובים, אין צריכין, דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, אלא עכשיו אין מבין, והוצרכו נביאים וכתובים לפרסמם, אבל לעתיד שתימלא הארץ דעה, הכל יבינו מתוך התורה ע"כ. ולפי פי' זה נסתלקה השגת הראב"ד ז"ל.

(מוה"ר חיים כסאר, שם טוב הל' מגילה פ"ב הל' י"ח)

ותכתוב אסתר המלכה בת אביחיל

אפשר לפרש הפסוק הזה באופן כזה, והוא כי אסתר כתבה איומים ועונשים על מי שלא יקיים את הפורים, לפי שיש מישראל שלא רצו תחילה לקיים את הפורים, וגם שלא להכניס מגילת אסתר בין הכתובים. וחז"ל (מגילה דף ז', ע"א) אמרו שכששלחה אסתר לחכמים שיקבעו אותה בספר שלחו לה הלא כתבתי לך שלישים ולא רבעים, עד שמצאו מקרא כתוב בתורה (שמות י"ז, י"ד) כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע. ויתכן שאף על פי שכבר הסכימו חז"ל לכתוב את מגילת אסתר היו קצת מישראל מתנגדים לזה בטענת שמרדכי עמד כנגד השעה, עד שהוצרכה אסתר לכתוב איומים ועונשים על מי שמתנגד למה שכתוב במגילה. ומפני זה הקדים כאן אסתר למרדכי כי המאמר בידה. וזהו מה שנאמר אחרי כן ומאמר אסתר קיים דברי הפורים האלה ונכתב בספר (ט', ל"ב).

(מוה"ר יחיא אלשיך, צדיק באמונתו יחיא אסתר עמ' 95)

[הקודם](#)

פרפראות למגילה

מרבני תימן בדור האחרון – מוהר"ר יחיא אלשיך זצ"ל, מוהר"ר חיים כסאר זצ"ל ומוהר"ר יוסף צובירי זצ"ל

מתוך מגילת אסתר "שלום ואמת" שיצאה לאור על ידי מכון מראה בשנת ה'תשס"ו באדיבות ידידנו הרב צפניה שרעבי הי"ו

לא מאסתים ולא געלתים לכלותם

ותקנו אנשי כנסת הגדולה שבחוץ לארץ יקראו אותה כמו ארץ ישראל וכו' וראיה לזה, ממה דאיתה התם, בתחלה קבעוה בשושן, ולבסוף בכל העולם כולו ע"כ. והטעם לזה, הואיל ואותו רשע ביקש להשמיד את שונאי ישראל, ועשה לנו הקב"ה נס וביטל הגזירה, ופדה אותנו מכף אויבינו, והוציאנו מאפילה לאורה שהשאיר לנו נפשותינו, אז מחוייבים אנו לעשות פורים בכל מקום שהוא, כדי שנזכור, שאלולי הנס שעשה עמנו, לא היינו ח"ו קיימים בעולם, וכן בכל דור ודור, עושה עמנו כמה ניסים עד לאין תכלית, וכמו שאמרו שם, לא מאסתים בימי כשדים, שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתים בימי יונים, שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיהו כהן גדול, לכלותם בימי המן, שהעמדתי להם מרדכי ואסתר, להפך בריתי איתם בימי פרסיים, שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי הדורות, כי אני ה' אלהיהם לעתיד לבוא, שאין אומה ולשון שולטת בהם עכ"ל.

(מוה"ר חיים כסאר, שם טוב הלי' מגילה פ"א הל' ד')

ומברך קודם קריאתה בלילה שלש ברכות וכו' רבינו ז"ל סידרן כדרך שסידרום שם בגמ' (מגילה דף כ"א ע"ב) וכך היא נוסחת הגאונים ז"ל, ונראה טעמא דהקדימו שעשה ניסים לשהחיינו כאן וגבי חנוכה וכמו שיתבאר לפנינו בעז"ה, ולא אמרינן דתיקדם שהחיינו דהויא ליה תדיר ותדיר קודם, משום דברכת שעל הניסים שייכא ג"כ לברכה ראשונה, דהדלקת חנוכה הוא עיקר פרסום הנס, דאי לאו האי טעמא, הוה מקדימין ברכת הזמן לברכת שעל הניסים. ותימה על הטור ז"ל (בסי' תרצ"ג) שהקדים ברכת הזמן לברכת שעל הניסים. ונראה שסובר, דמה שסידרה אותן הגמ' כך, לאו דוקא, אבל הגאונים ורבינו ז"ל סוברים בדוקא הוא, וכמו שכתבתי טעמא בסמוך וכך עמא דבר.

(מוה"ר חיים כסאר, שם טוב הלי' מגילה פ"א הל' ג')

פסוקי הגאולה

המנהג פשוט ומפורסם בתימן בקריאת המגילה שכל הקהל חוזרים לומר אחרי החזן יחד בקול רם כל פסוק ופסוק מחמשת הפסוקים הללו, איש יהודי, ויתלו את המן, ומרדכי יצא מלפני המלך, ליהודים היתה אורה, כי מרדכי היהודי.

ונראה לי לתת טעם לשבח, דמה שנהגו לומר בזמרה ובקול רם חמשה פסוקים הללו דוקא, יען כי הם מכוונים כנגד חמשה חומשי תורה, דפסוק איש יהודי וכו' משתעי בהתחלת וראשית ייחוס מרדכי היהודי, כנגד ספר בראשית דמשתעי בהתחלת הבריאה והתחלת ייחוס העם היהודי מאבותיו אברהם יצחק ויעקב. ופסוק ויתלו את המן וכו' משתעי בנפילת צורר ישראל, דבאותו עץ שהכין המן לתליית מרדכי, באותה מדה נמדד לו שתלו אותו עליו, כנגד ספר שמות דמשתעי בנפילת המצרים, דבמדה שהצרו לישראל בגזירת כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו (שמות א', כ"ב), באותה מדה נמדד להם שנפלו לתוך הים, כמו שדרשו רז"ל בפסוק כי בדבר אשר זדו עליהם (שם י"ח, י"א), בקדרה שבשלו בה נתבשלו (סוטה דף י"א ע"א). ופסוק ומרדכי יצא וכו' משתעי בלבוש פאר ובגדי מלכות שלבש מרדכי לפני המלך, כנגד ספר ויקרא דמשתעי ומפרש (שם ח') הלבשת הכהנים לפני המלך ה' בבגדי כהונה לכבוד ולתפארת. ופסוק ליהודים היתה אורה ושמחה, כנגד ספר במדבר דמשתעי באורה ושמחה כדכתיב ביה אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (שם ח', ב') וביום שמחתם ובמועדיכם (שם י', י'). ופסוק כי מרדכי היהודי משנה למלך, משתעי באושרו של מרדכי שהיה גדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו, כנגד ספר דברים משנה תורה, דמשתעי באושרו של אשר כדכתיב יהי רצוי אחיו (שם ל"ג, כ"ד).

(מוה"ר יוסף צובירי, ויצבור יוסף בר ח"ג פכ"ו סי' ד')

ויתלו את המן

מדר דר. יש רמז לחודש אדר שהמן נתלה ואבד בו, מן הפסוק מלחמה לה' בעמלק מ"דר דר" אף על פי שהם חסרים

(מוה"ר יחיא אלשיך, צדיק באמונתו יחיא פ' בשלח עמ' 85)

פסוקי הגאולה

המנהג פשוט ומפורסם בתימן בקריאת המגילה שכל הקהל חוזרים לומר אחרי החזן יחד בקול רם כל פסוק ופסוק מחמשת הפסוקים הללו, איש יהודי, ויתלו את המן, ומרדכי יצא מלפני המלך, ליהודים היתה אורה, כי מרדכי היהודי.

ועוד [אפשר לומר] דבחמשה פסוקים הללו נכלל כל ענין הנס ויש קשר ביניהם לענין שלם, דלאחר שהזכרנו את הצדיק באמרנו איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי, על דרך זכר צדיק לברכה (משלי י', ז'), או מפרסמים באמרנו ויתלו את המן, לומר ראו מה עלתה לו, דבסיבת שנאתו למרדכי הצדיק על דרך צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו (תהלים ל"ז, ל"ב), נענש עונש מר, כי כלתה אליו הרעה מאת המלך לתלותו על אותו העץ אשר הכין למרדכי, על דרך תמותת רשע רעה ושונאי צדיק יאשמו (שם ל"ד, כ"ב), וכיון שאחרי תליית הרשע על העץ אשר הכין, הורמה קרן מרדכי הצדיק מאת המלך, על כן אומרים אחריו ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, על דרך אדם רשע יכין וצדיק ילבש (איוב כ"ז, י"ז), ובהיות שע"י הרמת קרן מרדכי בלבוש מלכות, רמה קרנם של כל ישראל, על כן אומרים אחריו ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. ומדוע שייכא שמחה זו לכל היהודים והרי כל היקר הזה נעשה למרדכי לבדו, הטעם מפורש בפסוק אחרון שאומרים אחריו, כי מרדכי היהודי משנה למלך וכו' וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו, דכיון שלבש בגדי מלכות להיות משנה למלך, הרי זה גדולה ליהודים שממנה תצמח תועלת לטובתם בהיותו דורש טוב לעמו. ונמצא דחמשה פסוקים הללו כולם מקשה אחת שבהם נכלל כל ענין הנס בקצרה, על כן בחרו בהם דוקא לאמרם בקול רם כדי לפרסם הנס ברבים בהוד והדר.

(מוה"ר יוסף צובירי, ויצבור יוסף בר ח"ג פכ"ו סי' ד')

ומתנות לאביונים

מרדכי ואסתר כתבו המגילה ראשונה ולא כתבו בה ומתנות לאביונים, שכן כתוב על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות, וסוף הפסוק ומשלוח מנות איש לרעהו (ט', י"ט) ולא כתוב יותר. ואמרו רבותינו ז"ל שנתגדו האביונים ואמרו דיינו בחגים שיש לנו, אין לנו כסף להוציא עוד הוצאות. ובכן חזר מרדכי וכתב מגלה אחרת שנא' ויכתוב מרדכי את הדברים וכו' לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים (ט', כ'). ואין בפסוק זה שתי המלים האלו יום טוב, כנראה שחשבו לעשות אותו יום טוב וסוף סוף עשו אותו יום משתה ושמחה בצרוף ומשלוח מנות איש לרעהו והוסיפו בו ומתנות לאביונים.

והנה בפסוק וכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית (ט'),

כ"ט). הרי מפורש שכתבו המגילה השניה והוסיפו בה ומתנות לאבינונים. הקדים כאן אסתר למרדכי מפני שהממשלה בידה ויכולה להעניש מי שיבטל את הפורים, וזהו את כל תקף שפירושו לפי הפשט עונש למי שמבטל הפורים וק"ל.

(מוה"ר יחיא אלשיך, צדיק באמונתו יחיא אסתר עמ' 94)

וזכרם לא יסוף מזרעם

כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל וכו' ירושלמי בפ"ק דמגילה. ומפרש רבינו ז"ל הלשון דהתם כפשוטו, [ובהשגות שם א"א לא יבטל דבר מכל הספרים שאין ספר שאין בו למוד. אבל כך אמרו אפילו יבטלו שאר ספרים מלקרות בהם מגילה לא תבטל מלקרותה בצבור, עכ"ל] וראיתי ג"כ להעתיק פה פי' עץ יוסף ז"ל שפירש דברי הירושלמי קרוב לזה וז"ל: הנביאים והכתובים עתידין ליבטל, דכל הנביאים לא פיתחו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, וכולן לא באו אלא להוכיח את ישראל על שמירת התורה, ולפרש סתומותיה, הלכך לעתיד שאין צריכין תוכחה, כי כולן ידעו את ה', אין צריך לנביאים וכתובים, ואפי' ספר יהושע שהוא ערכה של א"י ג"כ, לא יצטרך לעתיד, דחלוקת א"י תיכתב לעתיד כפי חלוקתם אז, שאינה כחלוקה ראשונה, ואע"פ שיש כמה סתרי תורה וסודות התורה בנביאים וכתובים, אין צריכין, דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, אלא עכשיו אין מבין, והוצרכו נביאים וכתובים לפרסמם, אבל לעתיד שתימלא הארץ דעה, הכל יבינום מתוך התורה ע"כ. ולפי פי' זה נסתלקה השגת הראב"ד ז"ל.

(מוה"ר חיים כסאר, שם טוב הלי' מגילה פ"ב הלי' י"ח)

ותכתוב אסתר המלכה בת אביחיל

אפשר לפרש הפסוק הזה באופן כזה, והוא כי אסתר כתבה איומים ועונשים על מי שלא יקיים את הפורים, לפי שיש מישראל שלא רצו תחילה לקיים את הפורים, וגם שלא להכניס מגילת אסתר בין הכתובים. וחז"ל (מגילה דף ז', ע"א) אמרו שכששלחה אסתר לחכמים שיקבעו אותה בספר שלחו לה הלא כתבתי לך שלישים ולא רבעים, עד שמצאו מקרא כתוב בתורה (שמות י"ז, י"ד) כתוב זאת זכרון בספר ושנים באזני יהושע. ויתכן שאף על פי שכבר הסכימו חז"ל לכתוב את מגילת אסתר היו קצת מישראל מתנגדים לזה בטענת שמרדכי עמד כנגד השעה, עד שהוצרכה אסתר לכתוב איומים ועונשים על מי שמתנגד למה שכתוב במגילה. ומפני זה הקדים כאן אסתר למרדכי כי המאמר בידה. וזהו מה שנאמר אחרי כן ומאמר אסתר קיים דברי הפורים האלה ונכתב בספר (ט', ל"ב).

(מוה"ר יחיא אלשיך, צדיק באמונתו יחיא אסתר עמ' 95)

[הקודם](#)

[וידאו: images/pixel/pixel.gif]

[מפת אתר](#) | [חזרה למעלה](#) | [צור קשר](#) | [תוכמה למסורות מתימן יבוא](#)

זכות לימוד התורה בנוסח תימן ושימור המסורת והחייאת מורשת תימן
תעמוד לתורמים היקרים נאמני עדת תימן לברכה והצלחה ישועה ורפואה ומילוי כל משאלה.

תרום בשמחה ללימוד ילדי תימן

להפקיד או העברה בנקאית לחשבון הת"ת: מבשר טוב, בנק מרכנתיל, סניף גאולה 635 ירושלים. מספר חשבון 55631

לפרטים נוספים להתקשר לטלפון [050-4148077](tel:050-4148077) תזכו למצוות עם שפע ברכה והצלחה.

אם יש בקשה מיוחדת לתפילת הילדים שלחו הודעה. אפשר גם בווטסאפ [054-2254768](tel:054-2254768)

מתימן יבוא הישיבה המרכזית לבני עדת תימן. ירושלים רחוב תרמ"ב 6. טלפון: [02-5812531](tel:02-5812531) דוא"ל: mtyavo@gmail.com email: mtyavo@gmail.com פקס: 077-

4448207 חשבון בנק הדאר: 4874867

מבשר טוב - ת"ת לבני עדת תימן רחוב יחזקאל 46 ירושלים. גני ילדים רחוב ארץ חפץ 112 כניסה ב ירושלים.

דוא"ל: mtyavo@gmail.com email:

לייבסיטי - בניית אתרים